
SAKSFRAMLEGG

Til:

Fakultetsstyret for Fakultet for biovitenskap, fiskeri og økonomi

Møtedato:

15.02.2024

Sak:

Mulig overføring av fagmiljøet i reiseliv fra HSL til BFE/Handelshøgskolen

Innstilling til vedtak:

1. Fakultetsstyret ved BFE anbefaler en overføring av fagmiljøet innen reiseliv fra HSL til BFE og Handelshøgskolen, og ber universitetsstyret om å godkjenne overføringen.
2. Det settes som vilkår for en overføring at nødvendige midler stilles til rådighet. BFE kan ikke overta akkumulert merforbruk knyttet til fagmiljøet.
3. Det forutsettes at HSL ivaretar undervisning fra ansatte som ikke omfattes av overføringen.
4. HHT utarbeider en plan for å innpasse og videreutvikle fagmiljøet i Handelshøgskolens øvrige tilbud. De faglige ambisjonene må være innenfor de økonomiske rammene for overføringen.
5. Fakultetsstyret gir Dekan fullmakt til å ferdigstille rammebetingelser og økonomisk avtale med HSL-fakultetet før en eventuell overføring.

Bakgrunn:

BFE og HSL har vært i dialog om en overføring av fagmiljøet innen reiseliv ved Institutt for reiseliv og nordlige studier (IRN), til HHT campus Alta. På bakgrunn av dette vedtok fakultetsstyret ved HSL i høst å anbefale en overføring. I sak S4/24 (tiltak 19) har universitetsstyret vedtatt at HSL og BFE skal konsolidere undervisningstilbud og organisatorisk tilknytning innen reiseliv. Universitetsstyret skal formelt vedta alle organisatoriske endringer ved universitetet. Denne saken omfatter en beskrivelse av fagmiljøet, prosessen som har ledet til en mulig overføring, økonomiske forhold, samt de muligheter man ser for en videreutvikling av reiselivsfag ved en overføring til HHT.

Historisk bakgrunn

Reiseliv var en del av Institutt for økonomi og reiseliv ved tidligere Høgskolen i Finnmark. Ved fusjonen med UiT i 2013 ble instituttet delt. Økonomifagene ble overført til BFE og Handelshøgskolen, mens det ble opprettet et nytt Institutt for reiseliv og nordlige studier ved HSL. Foruten de to nevnte fagområdene, har instituttet også prøvd å utvikle en rekke andre fagtilbud, blant annet medieproduksjon og medie- og dokumentasjonsvitenskap.

For HSL har det hele tiden vært en utfordring at instituttet har vært kraftig underfinansiert. Samtidig har studieporteføljen vært alt for ambisiøs i forhold til rammevilkårene. Det har vært en omfattende bruk av innleie av ressurser for å få undervisningen til å gå opp. På toppen av dette kom korona og innføringen av studieavgift for studenter fra utenfor EU/EØS, som særlig har rammet reiselivsdelen.

HSL nedsatte i 2022 en prosjektgruppe som skulle se på videreføring av instituttets aktiviteter, og om alle fagtilbud skulle videreføres. Etter anbefaling fra prosjektgruppa vedtok fakultetsstyret ved HSL i mars 2023 å anbefale en avvikling av IRN som organisatorisk enhet. Reiseliv ble foreslått videreført som et faglig satsingsområde. Det ble nedsatt en arbeidsgruppe som skulle se på alternativer for en videreføring, med deltakelse fra blant annet Handelshøgskolen. Flere muligheter ble vurdert, blant annet matriseorganisering, overføring til HHT, Idrettshøgskolen ved Helse-fak, eller et annet institutt ved HSL. HSL har konkludert med å anbefale en linjeorganisering under Handelshøgskolen.

Beskrivelse av fagmiljøet og personalmessige forhold

Institutt for reiseliv og nordlige studier består av tre fagområder; reiseliv (7), nordlige studier (4) og medieproduksjon (3). Faste fagstillinger i parentes. Instituttet har to administrative stillinger, men disse blir ikke en del av overføringen. I tillegg kommer seks stipendiater og en postdoktor, de fleste på reiseliv. Nordlige studier er vedtatt nedlagt, mens medieproduksjon blir flyttet internt ved HSL.

Av de sju vitenskapelige stillingene på reiseliv er det tre professorer, én dosent, én universitetslektor og to førsteamanuenser.

Fem er 60 år eller mer. Det må derfor forventes en viss utskiftning de kommende årene. To av de ansatte har tilhold i Oslo. HSL har helt fra starten kommunisert at en overføring til HHT innebærer tilstedeværelsesplikt. Viserektor i Alta har sin bakgrunn fra reiseliv og IRN. En eventuell overføring av denne stillingen til HHT må avklares senere, og forutsetter en budsjettregulering.

Det er tre bistillinger knyttet til fagområdet. Kontraktene er terminert, og vil utløpe til sommeren.

Faglig aktivitet og innretning

Reiseliv tangerer en rekke fagområder, blant annet bedriftsøkonomi, markedsføring, organisasjon og ledelse (alle HHT), antropologi og idretts-/friluftsfag. Noen av de ansatte orienterer seg mot naturbasert reiseliv/opplevelsesturisme (3) – andre mot minoriteter, samfunnsvitenskap (5) eller markedsføring (1)¹. Fagmiljøet inngår i en tverrfaglig forskningsgruppe.

Miljøet ved IRN har hatt nær tilknytning til HHT Alta, ikke minst siden de tidligere har vært tilknyttet én og samme enhet. Også ved andre deler av Handelshøgskolen er det ansatte med reiseliv og turisme som forskningsorientering. Harstad hadde inntil nylig også et studium innen Travel and tourism management.

Tall for forskningsindikatorer er kun tilgjengelige for hele instituttet:

Tabell 1 Faglig produksjon ved IRN 2018-22

	2018	2019	2020	2021	2022
Publikasjonspoeng	9,65	15,01	12,56	16,01	10,91
Publikasjonspoeng per faglig årsverk	0,39	0,63	0,46	0,64	0,34
NFR (1000)	1 724	1 311	2 227	1 832	1 284

¹ Tall i parentes angir antall ansatte innenfor de ulike profilene. Tallene er hentet fra arbeidsgruppas rapport, og inkluderer viserektor og én ansatt som allerede har fått stilling ved HHT.

EU (1000)	570	1 843	-2 630	-348	0
BOA (1000)	2 251	2 011	3 812	2 038	975

For 2023 er det registrert prosjektinntekter på vel 1,6 millioner. Det dreier seg i hovedsak om ett NFR-prosjekt og tre i regi av ulike offentlige etater.

Publiseringsraten er godt under alle av BFEs institutter, mens eksternfinansieringen er noe høyere enn HHT.

Instituttet har ingen avlagte doktorgrader siste fem år. Det er én postdoktor og seks stipendiater ansatt, de fleste av disse innenfor reiseliv. Det forventes at noen av disse disputerer de kommende årene. Det relativt høye antallet stipendiater skyldes blant annet at det er tildelt rekrutteringsstillinger til satsing på reiseliv. Fakultetene er enige om at det naturlige er at stipendiatene blir innplassert ved samme enhet som hovedveileder.

Studietilbud

Innen reiseliv gis det følgende studietilbud, med registrerte studenter (* = avviklet eller frosset)²:

Tabell 2 Studietilbud innen reiseliv og registrerte studenter 2018-22

	Stp.	2019	2020	2021	2022	2023
Arctic Adventure Tourism – bachelor*	180	45	55	55	40	15
Besøksforvaltning i reiselivet*	10			5		
Innovasjon og entreprenørskap i reiselivet*	10			5		
Naturbasert r.liv og entreprenørsk. – årsstudium*	60		10	10	5	
Reiselivsledelse - erfaringsbasert master	90	15	25	25	25	20
Tourism Studies – master	120	25	20	20	20	20
Sum		85	110	120	90	55

Opptaket til bachelorstudiet og årsenheten i naturbasert reiseliv ble frosset i 2023. Fagområdet ble sterkt berørt av først covid og så innføringen av studieavgift for studenter fra utenfor EU/EØS. Ca. halvparten av kuttet for studieavgift ved UiT gjelder HSL, og halvparten av dette igjen reiseliv. Ingen av studietilbudene har de senere årene vært i nærheten av å ha tilstrekkelig studenttall i forhold til kvalitetsnormen (minst 20 per kull).

Vedlagt følger en oversikt over ytterligere data for studietilbudene.

Økonomi

Ifølge HSL var instituttet sterkt underfinansiert helt fra starten av³. Ved inngangen til 2023 hadde instituttet en negativ avsetning på 22,4 millioner. HSL har den senere tid satt i verk tiltak for å redusere kostnadene, blant annet er bistillinger og innleie redusert. I budsjettfordelingen for 2024 ble det bevilget 15 millioner i omstillingsmidler for å redusere avsetningene. I tillegg har HSL antydnet at regnskapsresultatet for 2023 blir bedre enn forventet, slik at de negative avsetningene nå kan være på under 10 millioner. HSL ønsker å overføre reiseliv mot at BFE dekker inn 6,5 millioner av de negative avsetningene over en periode på fem år. For BFE er ikke dette aktuelt. Til gjengjeld er UiT tildelt i ekstraordinære midler over statsbudsjettet til kompetanseutvikling og studietilbud i

² Tall fra DBH; blir avrundet til nærmeste fem av personvern hensyn.

³ Dette er plausibelt, da også BFE har fått innfusjonert fagmiljøer uten full inndekning. Det gjelder blant annet økonomimiljøet i Alta og internasjonal beredskap fra HiH (midlertidig innplassert ved HHT).

Øst-Finnmark. 4,5 millioner av disse vil bli bevilget til satsing på reiseliv de kommende fire årene. Det bør være mulig å se disse midlene i sammenheng med avsetningene, da en god del er ment å dekke faste lønnsutgifter.

Nedenfor er det gjort en beregning av økonomien knyttet til reiseliv for årene 2024 til 2028.

Tabell 3 Anslag for inntekter og kostnader knyttet til reiseliv 2024-28. Alle beløp i NOK 1000.

	2024	2025	2026	2027	2028
Basisbevilgning	6 090	6 090	6 090	6 090	6 090
Ytterligere kutt studieavgift	0	-660	-660	-660	-660
Studiepoeng	2 260	2 089	1 630	1 263	1 141
Kandidater	596	641	618	618	457
Doktorgrader	0	0	200	200	200
Lukket ramme	170	170	170	170	170
Nettobidrag BOA	490	490	490	490	490
Sum inntekter	9 606	8 820	8 539	8 172	7 888
Lønnskostnader	6 636	6 636	5 569	5 569	5 569
Ekstraord. innleie undervisning	600	0	0	0	0
Drift	750	750	643	643	643
Administrasjon og felleskostnader	2 277	2 277	1 952	1 952	1 952
Sum kostnader	10 263	9 663	8 164	8 164	8 164
Overskudd (+) / underskudd (-)	-657	-843	375	8	-276

Noen kommentarer til, og forutsetninger for, beregningen:

- For 2024 er aktiviteten budsjettert under HSL, og vil ikke ha økonomiske forpliktelser for BFE.
- Bevilgning er beregnet etter gjeldende budsjettfordelingsmodell. Nedgang i studiepoengfinansiering vil avhenge av satsene i ny modell. Skulle modellen gi full uttelling (se sak om ny budsjettmodell) vil reduksjonen kunne bli noe større enn antatt her.
- Resultatbevilgning for doktorgrader er usikker. Vi vet ikke med sikkerhet hvor mange av stipendiatene som vil bli innplassert ved HHT, og hvor mange av disse som vil disputere. Det er antatt at halvparten av midlene vil bli tilbakeført til HSL for deres bidrag til doktorgradene, i tråd med gjeldende budsjettmodell.
- Lønnskostnader gjelder kun faste, vitenskapelige stillinger. Lønn til stipendiater er holdt utenfor, og vil bli dekket av egne øremerkede midler. Det er her antatt en pensjonsavgang med virkning fra og med 2026.
- Kostnader til administrasjon og felleskostnader er beregnet etter gjennomsnittskostnader per vitenskapelig stilling ved BFE. En del kostnader som typisk gjelder eksperimentelle miljøer og infrastruktur er holdt utenfor.

Som man ser av beregningen vil aktiviteten ligge rundt balanse, eller være litt negativ, frem til 2028. I denne perioden slår effekten av de nedlagte studietilbudene inn. Resultatbevilgningene mottas to år på etterskudd. Det må antas en økning i studiepoengproduksjonen når porteføljen er lagt om, noe som har vært avgjørende for at en overføring kan anbefales.

Videreutvikling av tilbudet og integrering i resten av Handelshøgskolen

Både søkertall, økonomi og undervisningsbelastning tilsier at studietilbudet må slankes og legges om. Det må vurderes om ansatte primært skal ha reiseliv som forskningsorientering, og hvor mye undervisning som kan tilbys. Tidspunktet for overføringen er gunstig, i og med at hele studieporteføljen til universitetet er under omlegging. Det er dermed mulig å se hvordan fagområdet kan inkorporeres i økonomiutdanningene på en god måte. En del av kompetansebehovet er generisk, slik som bedriftsøkonomi, markedsføring og ledelse. Det må vurderes om det skal være egne studieprogrammer innen reiseliv, eller som det f.eks. skal være en spesialiseringsretning innenfor økonomi og administrasjon. Potensialet for å få økte søkertall må vurderes gjennom etter- og videreutdanningstilbud eller ved at undervisningsoppleggene gjøres samlings- eller nettbaserte.

Videre prosess

HSL og BFE er enige om at innplasseringen bør foretas så raskt som mulig av hensyn til den pågående prosessen med studieporteføljen. Det vil både være mest ryddig av hensyn til de ansatte og gjøre det enklere å vurdere studietilbudet innenfor reiseliv opp mot resten av porteføljen.

Handelshøgskolen i Alta har invitert til et seminar med alle involverte den 7. og 8. februar. Det vil gi anledning til å bli bedre kjent og avdekke hvilke interesser og ambisjoner de ansatte har.

Dersom også fakultetsstyret ved BFE anbefaler en overføring, sendes det et felles brev til rektor om dette. Forholdene rundt de negative avsetningene må avklares, og forutsettes løst.

Jørgen Berge

dekan

–

jorgen.berge@uit.no

77 64 60 01

Christian Hansen

ass. fakultetsdirektør

–

christian.hansen@uit.no

77 64 69 63

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Vedlegg: Studentdata reiseliv